

Sygn. akt I ACz 52/13

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

po rozpoznaniu w dniu 12 lutego 2013 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko Międzynarodowemu Portowi Lotniczemu im. (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

o zapłatę

na skutek zażalenia powódki A. K. na punkt II postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 31 października 2012 roku, sygn. akt I C 1257/11

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zwolnić powoda od ponoszenia kosztów sądowych w 4/5 częściach, a w pozostałej części wniosek oddalić.

Sygn. akt I ACz 52/13

UZASADNIENIE

W piśmie z dnia 7 sierpnia 2012 r. powód A. K. wniósł o zwolnienie go od kosztów sądowych w całości, z tym że ponad dotychczasowe zwolnienie od opłaty sądowej od pozwu przyznanie mu przez Sąd Okręgowy w postanowieniu z dnia 2 marca 2012 r.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 31 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie w punkcie I zwolnił powoda od kosztów sądowych w dalszej części tj. w zakresie wydatków w 1/2 części, w punkcie II oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w pozostałym zakresie.

W uzasadnieniu swego stanowiska Sąd Okręgowy wskazał, że w świetle art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych o istnieniu przesłanek do zwolnienia strony od ponoszenia kosztów procesu decyduje wysokość osiągniętych dochodów, ponoszone wydatki, jak również całokształt sytuacji majątkowej i osobistej wnioskującego. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że powód mógł się spodziewać obowiązku pokrycia w całości kosztów sądowych w postaci wydatków na opinię biegłego, gdyż koszty te były dla powoda przewidywalne już na etapie wnoszenia pozwu, a to wobec zawarcia przez niego w pozwie wniosków dowodowych z opinii biegłego. W zakresie sytuacji majątkowej powoda, Sąd Okręgowy uznał, że w porównaniu ze złożonym przez powoda pierwszym oświadczeniem, zmieniła się ona istotnie jedynie, w co do wysokości dochodów gospodarstwa domowego, gdyż w listopadzie 2011 r. żona powoda utraciła pracę, z której uzyskiwała dochód w wysokości 1.896 zł. Zdaniem Sądu Okręgowego okoliczność ta nie uzasadniała zwolnienia powoda od kosztów sądowych w całości, gdyż uprzednio wydane postanowienie w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych zapadło w dniu 2 marca 2012 r., tj. już po utracie przez żonę powoda zatrudnienia. Powód nie zaskarżył mimo to tego postanowienia w części oddalającej jego

wniosek o zwolnienie od kosztów, przy świadomości potrzeby poniesienia kosztów opinii biegłego w toku procesu. W ocenie Sądu Okręgowego również studiujący syn powoda, mający już 27 lat winien partycypować już w kosztach utrzymania gospodarstwa domowego. Dalej Sąd Okręgowy wskazał, że powód nie wykorzystuje w pełni potencjału posiadanej nieruchomości rolnej. Również z przedłożonego przez powoda wyciągu z rachunku bankowego wynika, iż jest w stanie wygospodarować środki na część kosztów związanych z procesem.

Zażalenie na punkt II powyższego postanowienia wniósł powód A. K., zarzucając mu naruszenie przepisu art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez błędne uznanie, iż ma możliwość poniesienia kosztów sądowych w części

Na tej podstawie powód o zmianę postanowienia w zaskarżonej części poprzez zwolnienie go od kosztów sądowych w całości.

W uzasadnieniu powód wskazał, że fakt utraty przez jego żonę zarobków z powodu zwolnienia z pracy w listopadzie 2011 r. nie mógł być przez niego ujawniony w uprzednio złożonym wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, gdyż załączone do tegoż wniosku oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania jest datowane na dzień 4 lipca 2011 r. Sąd Okręgowy oparł się na niesłusznym założeniu, że okoliczność utraty pracy przez żonę powoda była rozpatrywana już przy wydawaniu postanowienia z dnia 2 marca 2012 r. Zdaniem powoda nie mógł on spodziewać się, że koszty opinii biegłego wyniosą 3.662,03 zł, gdyż został on wezwany do uiszczenia zaliczki w wysokości jedynie 100 zł. Podniósł, że ze względu na swoje kłopoty zdrowotne nie jest w stanie uprawiać gruntów rolnych, zatem ustalenie Sądu Okręgowego o braku wykorzystywania przez powoda potencjału posiadanej nieruchomości jest niezasadny. Dalej zarzucił pominięcie przez Sąd Okręgowy okoliczności, że obecne wydatki powoda w kwocie 2.942 zł przekraczają znacznie jego dochody, które kształtują się w wysokości 1.686,58 zł, a w związku z tym zgromadzone na rachunku bankowym środki pieniężne są przeznaczane na utrzymanie rodziny.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie powoda jest częściowo uzasadnione.

Jak wynika z art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1398 ze zm.), zwolnienie od kosztów sądowych osoby fizycznej uzależnione jest od ustalenia przez Sąd, w oparciu o okoliczności dotyczące stanu rodzinnego, majątkowego, dochodów i źródeł utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie, iż osoba wnioskująca nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku dla utrzymania siebie i swojej rodziny. Natomiast stosownie do treści art. 101 ust. 1 u.k.s.c. sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli jest ona w stanie ponieść tylko część tych kosztów.

Powyższy stan winien wynikać z rzetelnego i wiarygodnego oświadczenia majątkowego zawierającego dane dotyczące wysokości uzyskiwanego dochodu, posiadanego majątku oraz stanu rodzinnego.

Wbrew ocenie prawnej sformułowanej przez Sąd Okręgowy na tle ustalonego stanu faktycznego nie można uznać, że w swojej aktualnej sytuacji majątkowej i dochodowej powód może podobać obowiązkowi fiskalnemu pokrycia wydatków w 1/2 części, sprowadzającego się na obecnym etapie sprawy do pokrycia w tej części wydatku na zleconą przez Sąd opinię biegłego. Ze złożonego przez powoda oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, wynika, że obecnie jedynym źródłem stałego dochodu jego gospodarstwa domowego jest świadczenie rentowe w kwocie 1.686,58 zł, gdyż jego żona w listopadzie 2011 r. utraciła pracę a w konsekwencji wynagrodzenie w kwocie 1.896 zł. Sąd I instancji nie zakwestionował wiarygodności ani złożonego przez powoda oświadczenia majątkowego z dnia 4 lipca 2011 r. w którym zawarte były dochody pracującej wówczas małżonki powoda ani oświadczenia z dnia 6 sierpnia 2012 r., w którym nie uwzględniono zarobków żony powoda, wobec ustania stosunku pracy z końcem listopada 2011 r.

W obecnej sytuacji należy się zgodzić ze skarżącym, że nie jest on w stanie uiścić nawet połowy z kwoty 3.663 zł tytułem wydatku na przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i

rodziny. Przy aktualnych dochodach w kwocie 1.686,58 zł i skali wydatków rodziny powoda, nie można przyjąć, że powód jest w stanie ponieść koszty sądowe w orzeczonym przez Sąd Okręgowy zakresie. Na uwagę zasługuje fakt, iż powód w dniu 2 marca 2012 r. został wezwany o uiszczenie zaliczki na poczet opinii biegłego w kwocie jedynie 100 zł pod rygorem pominięcia tego dowodu, natomiast następnie, w dniu 12 lipca 2012 r. został wezwany, pod rygorem egzekucji, do pokrycia wydatku w pozostałej części, będącej przeszło 36 – krotnością uiszczonej uprzednio zaliczki na poczet opinii biegłego. Wysokość zaliczki, o której uiszczenie jest strona wzywana przez sąd pod rygorem pominięcia dowodu, winna uwzględniać przewidywaną skalę wydatku. W takiej bowiem sytuacji, strona oceniając okoliczności sprawy, w szczególności swoje możliwości może zdecydować o celowości przeprowadzenia wnioskowanego dowodu, bez konieczności ponoszenia jakichkolwiek wydatków na taką czynność. Natomiast w niniejszej sprawie powód został zaskoczony przez Sąd wobec wezwania go pod rygorem egzekucji do uiszczenia kwoty stanowiącej ponad 36 - krotność uiszczonej uprzednio zaliczki. Zgodzić się należało z powodem, że nie mógł on w związku z tym przewidzieć skali wydatków i przygotować się finansowo na poniesienie tak znacznego wydatku w całości, zwłaszcza, że jego sytuacja finansowa, majątkowa, w ocenie Sądu Okręgowego uzasadniała wydanie w dniu 2 marca 2012 r. postanowienia o zwolnieniu go w całości od opłaty od pozwu. W związku z powyższym należało uwzględnić zażalenie w części i zmienić zaskarżone postanowienie poprzez zwolnienie powoda od kosztów sądowych w 4/5 zawartej art. 107 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i § 2 tego przepisu, który nakazuje odrzucić wniosek oparty na tych samych okolicznościach faktycznych. W realiach przedmiotowej sprawy Sąd Okręgowy rozpoznając wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych w całości winien był zwrócić uwagę również na jego cel. Z przepisu tego można bowiem wyprowadzić wniosek, że intencją ustawodawcy było, by w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych w całości orzekano jednokrotnie. Dlatego też rozstrzygając wniosek zgłoszony już w pozwie, mając na uwadze brzmienie i cel cytowanego przepisu, Sąd Okręgowy winien był uwzględnić dalszy bieg postępowania i określić zakres zwolnienia od kosztów sądowych również na przyszłość, co do innych kosztów sądowych mogących obciążyć powoda na dalszym etapie postępowania, zwłaszcza że wobec zgłoszenia przez powoda w pozwie wniosku dowodowego o opinię biegłego, możliwość poniesienia tego wydatku przez niego była przewidywalna już na etapie inicjującym postępowanie.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.